

Cmentarz wojenny w Przegorzalach

2012-10-29

„Glinnik” - jedno z największych miejsc straceń w Krakowie z okresu II wojny światowej, zostanie zagospodarowane. Dzięki staraniom Prezydenta Miasta Krakowa Jacka Majchrowskiego oraz Wojewody Małopolskiego Jerzego Millera miejsce wpisane zostało do ewidencji cmentarzy i grobów wojennych. Koncepcję urządzenia cmentarza wybrano spośród prac wykonanych przez studentów Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej. Otwarcie cmentarza zaplanowano na rok 2018.

„Glinnik – miejsce masowych egzekucji, to teren wyjątkowo trudny, nie tylko ze względów emocjonalnych. To także obszar osuwiskowy, gdzie miejscowy plan zagospodarowania nie dopuszcza dużej ingerencji w przestrzeń. Prace młodych, przyszłych architektów, dostrzegają i szanują wszystkie te okoliczności. Nie ingerują w teren w sposób brutalny, ale tak, by należycie uhonorować tę przestrzeń – mówiła podczas prezentacji projektów Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa Elżbieta Koterba.

Koncepcję urządzenia cmentarza wybrano w ubiegłym tygodniu. Prace przedstawiło siedem studentek: Katarzyna Bodurka, Maria Gołębiowska, Bożena Łebzuch, Agnieszka Kastelik, Jadwiga Pamuła, Angelika Pasiut, Olga Polakiewicz.

Za najlepszą koncepcję, jako kierunkową dla opracowania projektu zagospodarowania miejsca uznano pracę Agnieszki Kastelik. Wyróżniono też pracę Marty Gołębiowskiej jako najciekawszą pod względem walorów artystycznych.

Prace oceniał zespół w składzie Elżbieta Koterba - Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa, prof. Andrzej Wyżykowski - Główny Architekt Miasta Krakowa, Adam Siwek - reprezentant sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, dr Monika Bogdanowska - reprezentująca Wojewódzki Komitet Ochrony PWiM, dr Marek Lasota - dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, prof. Aleksander Böhm - dyrektor Instytutu Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej, prof. Wojciech Kosiński - kierownik Pracowni Projektowania Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej, Szczesny Filipiak - przewodniczący Rady Dzielnicy VII Zwierzyniec,

Ryszard Kotarba z Instytutu Pamięci Narodowej, Marcin Tatara - sekretarz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Joanna Florkiewicz-Kamieniarczyk - dyrektor Wydziału Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Elżbieta Knafel-Olko z Wydziału Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Na przyszły rok planowane jest przeprowadzenie sondażowych badań archeologicznych, które pozwolą na dokładne określenie miejsc pochówków. Na tej podstawie Wojewoda Małopolski wystąpi do Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa o dofinansowanie ekshumacji. Następnym etapem będzie uporządkowanie terenu i zieleni, wybudowanie elementów małej architektury.

Przypomnijmy, że podczas II wojny światowej Niemcy dokonywali w Glinniku (Przegorzały, ul.

Bruzdowa) masowych egzekucji Polaków osadzonych w więzieniu przy ul. Montelupich oraz w więzieniu św. Michała, w budynku dawnego klasztoru Karmelitów Bosych przy ul. Senackiej. Dokładna liczba zabitych nie została ustalona, różne źródła podają od 400 do ponad 1300 osób. Nie znane są dokładne miejsca pochówków.

Zaraz po wojnie władze miasta planowały urządzenie w tym miejscu cmentarza wojennego i wykupiły działki. Niestety, obowiązujące wówczas przepisy nie pozwalały na uznanie tego miejsca za cmentarz wojenny.

W roku 1956 postawiono tam granitowy głaz z pamiątkową inskrypcją, a w roku 1967 – duży pomnik w formie długiej ściany z napisem: „W hołdzie ofiarom hitlerowskiego terroru społeczeństwo miasta Krakowa”.

Dopiero teraz udało się wpisać Glinnik do prowadzonej przez Wojewodę Małopolskiego ewidencji grobów i cmentarzy wojennych, gdyż zmiana ustawy o grobach i cmentarzach wojennych wprowadzona w 2006 r., umożliwiła uznanie grobów osób wojskowych i cywilnych, bez względu na ich narodowość, które straciły życie wskutek represji okupanta niemieckiego albo sowieckiego po dniu 1 września 1939 r., za groby wojenne. Od roku 2006 pracownicy Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego wspólnie z pracownikami Instytutu Pamięi Narodowej prowadzili kwerendy archiwalne oraz badania naukowe, które umożliwiły wstępne określenie obszaru cmentarza wojennego na ok. 1 ha.